

BUDE EŠTE KOMU POMÁHAŤ?

Michal Spevák st.

Míľníkmi doby Slovákov žijúcich v Srbsku sú: obnovená činnosť Matice slovenskej v Juhoslávii (MSJ) dňa 5. augusta 1990, následne obnovené Slovenské národné slávnosti v roku 1992, a aby si niekto nemyslel, že sme mali ustlané na ružiach, ďalšie skutočnosti sa môžete dozvedieť aj z knihy *Zlé časy* (Kultúra, 2006). V roku 2004 sme zo zákona dostali akúsi našu kultúrnu autonómiu v podobe Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny (NRSNM), a tým pádom činnosť MSJ bola marginalizovaná. A v tej NRSNM neraz za 12 rokov sa činnosť scvrkla na úzke stranícke politikárčenie, bez priameho „ťahu na bránu“.

V poslednej navštívili nás mnohí politici, okrem iných aj predsedníčka srbského parlamentu Maja Gojković. Trošku sa zmenila klíma medzi krajanmi po celoštátnych voľbách v roku 2016, čo musíme uznať, že bolo už veľmi potrebné. Máme tím vzdelaných a umných ľudí, ktorí pripravujú *Platformu na záchranu Slovákov v Srbsku*. Konkrétne veci, bez „kvetinkových rečí“, „priamy ťah na bránu“. Platforma bude obsahovať stratégiu, akési východiská. Aby sme zachránili to, čo sa ešte zachrániť dá.

Po ostatnej stálej konferencii v Bratislave očakával som aspoň prijatie u vysokých štátnych činiteľov (prezident alebo premiér) tak ako kedysi, keď podobné podujatia organizoval Dom zahraničných Slovákov (DZS). Keď absentovala hlava štátu a premiér, aspoň jeden minister z vlády SR musel medzi nami byť. Kľúčové sú inštitúcie v SR a my Slováci žijúci v zahraničí sa môžeme navzájom povzbudzovať a tliekať si, ale nám de facto a de jure môže pomôcť iba exekutíva Slovenskej republiky. Trend, ktorý máme v komunite Slovákov žijúcich vo Vojvodine upozorňuje, že takým tempom o 15-20 rokov z terajších 50-tisíc Slovákov bude tam žiť iba 15-tisíc. Zachrániť sa môžeme iba pomocou chlebovej podstaty, t. j. ak bude pracovných príležitostí a mládež zostane žiť v rodisku. Privatizácia štátnych podnikov nepriniesla žiaden pokrok. Naopak. Za posledných 16 rokov v takzvaných demokratických zmenách prišli sme o svoje práva, privatizácia nás úplne vyšachovala a zostali sme bez práce, podľa údajov až 7-tisíc ľudí v našej komunite prišlo o prácu. A následne sa pohla vyst'ahovalecká lavína na Slovensko a do tretích krajín. Odišlo nám 6500 ľudí, odišli prevažne mladí, školení občania, odišla mladosť a stále odchádza. V Petrovci je viac než 150 domov na predaj. S domom predajú aj otcovu roľu a viac sa nevrátia.

Na 50-tisícovú komunitu máme zaregistrovaných päť politických strán s prefixom „Slováci“ či „slovenská“. Pritom naši ľudia volia aj iné politické subjekty. Roztriešteni sme na márne kúsky. Sami si nepomôžeme, pracovné príležitosti nevytvoríme, ale riešenie existuje. Ekonomické investície zo Slovenska by nás mohli zachrániť. Slovenský kapitál by mohol zavítať do Vojvodiny do slovenských prostredí, kým ešte tam sú. Sotva, že podnikatelia na Slovensku budú mať lepšie

momentum na príchod do Vojvodiny, lebo: politické vzťahy Slovenskej republiky a Srbska sú veľmi dobré a podmienky na podnikanie prajné. Pritom slovenskí podnikatelia môžu využiť jazykovú a inú znalosť miestnych Slovákov.

Podpredsedovia vlády SR Miroslav Lajčák a podpredseda vlády Srbska Ivica Dačić v roku 2012 v Petrovci sľúbili, že peniaze, ktoré Srbsko dlží Slovensku, usmernia na slovenskú komunitu žijúcu v Srbsku. Boli sľubované také sumy, že sme sa obávali čo s toľkými peniazmi urobíme? Horkýže.

Čakáme na sľub, ktorý neprichádza. Aj dnes samozrejme ešte stále žiadne prostriedky nie sú.

Dozrel čas, aby všetci Slováci boli konečne rovnocenní a rovnoprávni bez ohľadu, kde žijú. Myslím si, že by potrebovali štátne občianstvo, a nie osvedčenia. Ako mi povedal jeden krajan: Občianstvo chceme - osvedčenia nepotrebujeme! Aj v Preambule Ústavy SR píše: „My národ slovenský...“

.